

‘INTRIGANTJE, DILETTANTJE’

hadden evengoed kunnen proclameren dat Mussert een wijf is of een drommedaris of een nijlpaard!¹ ‘Aan het malle mannetje Mussert’ zette een amateur-poëet, L. Kruidenier, boven een op Vondels ‘Kinderlijck’ geïnspireerd gedicht dat illegaal spoedig in circulatie kwam:

‘Intrigantje, dilettantje,
onverstandje, mal geval,
arrogantje, dwingelandje,
kwasterige niemendal,

nijdig ventje, vals serpentje,
malcontentje, wat een pech!
Hitler kent je, want hij zendt je
met een zoethoudertje weg.

Hoe j’ ook likte, minzaam knikte,
je verslikte in een snik,
Hitler wikte en beschikte:
De regeerder, die blijf ik! . . .

Stumprig stukje ongelukje,
’t meesterstukje werd een klucht,
sullig krukje, nog een rukje
en je slaakt je laatste zucht!²

‘Nog een rukje’ – inderdaad: op grond van de berichten van de fronten meenden de meeste Nederlanders dat het einde van het Derde Rijk snel naderde en dat dus ook aan Hitler en Mussert geen lang leven meer beschoren was. Maar wat voor onheil zou zich voordien nog manifesteren? In het kader van een publieke-opinie-onderzoek werd door enquêteurs van het Bureau voor Bijzondere Aangelegenheden van de NSB met een kleine tweehonderd personen gesproken, ‘allen niet-leden der NSB’. Gerapporteerd werd dat over de op 13 december ’42 bekendgemaakte besluiten

‘door de bevolking weinig gesproken (werd). De enige conclusie die door een aantal mensen werd getrokken, was deze: dat er nu zeer spoedig de algemene dienstplicht zou worden ingevoerd en Nederlandse soldaten zouden worden ingezet in de strijd aan het Oostfront.’³

¹ *De Waarheid*, 61 (2 jan. 1943,) p. 3. ² *Geuzenliedboek 1940-1945* (1945), p. 226.

³ NSB, hoofdkwartier, hoofdafd. III, bureau voor bijzondere aangelegenheden: ‘Mededelingen’, I (jan. 1943), p. 1-2 (NSB, 239).